

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő:

BODNÁR GÁSPÁR.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. **Dr. Balkay Kálmán** szeminaryumi vice-rector címére (Szatmár, Szeminaryum) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyilvántér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

X. PIUS PÁPA.

Az égő tűz kialudt! Megtört a szent aggastyánnak halandó teste. Tiszta, szelid lelke, miként megriadt fehér galamb szállott, röpiült az örök béke hazájába.

— Isten akarata teljesüljön! Suttogta hattyuhangokként. „Azt hiszem végem van.“

És csakhamar, fenséges nyugalommal zárta le jóságos szemeit . . . a nyugtalan huszadik századnak leghatalmasabb, legszelidebb és mégis legéberebb fejedelme. A ki tüzet hordozott lelkében. Nem azt a tüzet, amely pusztít, emészt és értékeket semmisít meg. Az égi tüzet árasztotta, öntölte be száz milliók lelkébe. Hogy megtisztíthasson és újjáteremtessen minden a föld színén Krisztusban.

Ez az égő tűz aludt ki, a mely tűznek feladatát X. Piusnak hívták. Ez a nagy szív szünt meg dobogni, mely a lelkek megújítását hordozta tizenegy esztendőig az üdvösségnek útjain.

Mikor pedig a törődött aggastyán szíve utolsót dobbant: talán a héthalmu, örök városnak szíve dobogása is elállott egy pillanatra. És vele az egész világé.

De csak egyetlen pillanatra. Hogy aztán újra nagyot dobbanjon. A diadalmas Egyháznak örök életérzetével dobbantsa a világ minden tája felé:

— Neked véged van! Életednek tüze ellobbant szelid Pius! De Krisztus él! A pápaság is tovább él. Nincs vége! Szelid, csöndes halálad a természet törvénye. Krisztus helytartója csak nevet cserél.

És ahol csak a kerek nagy világon megszólalnak, megszognak a harangok; a hol gyászlobogót lenget észak, kelet, dél és nyugat szellője; a hol csak felhangzanak a könyörgések X. Fiusért; a hol csak a véremlékű áldozat ezer és millió oltáron égbe tör . . . tudják, vallják, hogy Isten akaratából jött el a vég. De ugyanazon akarat a Szentlélek kegyelmében új életet, új helytartót . . . nap nyugta után hajnalhasadást küld szent Péter sziklájára.

Mint a „békeség pápája“ lép trónjára X. Pius. És mint a békeségre intő fejedelem távozik e vésszel-viharokkal teljes huszadik századból. Csöndes haladását lángborult országok zivatarai kísérik. Bömbölő ágyuk morajai közt megy végbe a világ békeség pápájának temetése.

Első gondja gondolatja volt, mikor az őrálló sziklára érkezik: a világbéke biztosítása.

És meg vagyunk győződve, hogy azon nagy, gondviselészerű erőfeszítések közt, mikkel tíz éven keresztül a világháború feltartózkodhatott: X. Pius pápa szelid lelke, békeségre, felelősségre intő szava nem kis sullyal esett az egyensulynak fentartásában.

Mikor pedig Európa lángborul, az utolsó percekben is szinte felsív, felzokog az ő békeszerető lelke, össze-rezzen törekeny teste, de eber marad a lelke abban, hogy emígyen szóljon a világ nemzeteinek.

— Minket érint a legfájdalmasabban és keserű bánattal tölt el, hogy Európa borzalmas örvénybe sodródott.

Inti, figyelmezteti magasabb hivatással és kötelességgel tehát a nemzeteket; a hívő lelkeket arra felé kormányozza, ahonnan minden segítség jön — Krisztushoz, a béke fejedelméhez. Hogy az Isten és emberek leghatalmasabb közvetítője mentől gyorsabban oltsa el a háború szomorú fákllyját.

De alig emeli fel a „béke pápája“ szavát . . . a háború fákllyái napról-napra rémesebben lobognak, pusztítanak.

És a szelid aggastyán az Igazság mérlegére teszi népek, nemzeteknek igazságát. És nem nyomhatja el lelkiismeretének, bírói hivatásának szavát. Halála előtt, talán éppen utolsó ténykedéseként kimondja a nagy ítéletét, Krisztus helytartójának ítéletét.

— Ausztria és Magyarország eljárásának igazságát elismeri.

Ez az ítélet, ez a pápai szó a mi tiszta lobogónk. Igaz ügyünk. Erkölcsei emelkedettségünk. A mi legnagyobb erőnk . . . a népek világharcában.

A béke pápájának a mi igazságunk védelme volt utolsó nagy krisztusi cselekedete.

*

A római pápa részén ma nem harcolnak hadseregek. De vele van egy őridői hadseregnél nagyobb morális, erkölcsi erő, a melyet milliónyi kard és az évek ezrei nem tudtak megdönteni.

Ez az erő minden népek harcában, viszályaiban mellettünk van. A mi tiszta lobogónkat tüzi az igazság hervadhatlan koszorúját.

Éreznie kell nemcsak a kath. világnak, de minden

X. Pius pápa

megkeresztelt embernek és minden igazságos, természetes, józan ésszel megáldott embernek is, hogy:

A kereszténység fejében található fel az egész kultur világnak a nagy, a leg-hatalmasabb morális ereje. Hiszen a pápa azon sziklán ül, a melyből a kereszténység óriási fájának, örök igazságainak gyökerei hajtanak.

X. Pius e morális erőt tizenegy évi uralkodása alatt nemcsak fentartotta künn, de fényre, dicsőségre emelte. Benn, az egyház kebelében pedig tüzparázst hagy, melynek melegsége századokra hitéleti és társadalmi erőt képvisel.

Bodnár Gáspár.

X. Pius élete.

Családja és gyermekora.

Castelfrancótól nem messze, egy festői felsőtálati falucskában, Riesebe élte le gyermekkorát Sarto Beppino, a most elhunyt X. Pius pápa.

Született 1835. június 2-án. A kis Sarto József a kétosztályu riesei elemi iskolában kezdte meg tanulmányait; majd a község plébánosa, don Fusarini Tito oktatta az elevenesű, áhitatos gyermeket. Tizenkétéves volt Sarto Beppinó, amikor atyja elhatározta, hogy beadja fiát inasnak valami jóféle mesteremberhez. De a jó Fusarini és Beppino édesanyja, Margherita asszony, rábeszélte Giambattista mestert, hogy engedje fiát iskoláztatni. Az atya beleegyezett és a kis Sarto József csakhamar első lett az a castelfrancói kollegium növendékei közt. Tanárai, de kivált az intézet igazgatója, a tudós don Fioravonzó nagyon megszerették legjobb diákjukat s örömmük telt abban, hogy az első év végeztével a szomszédos Trevisoban, a megye püspökének székhelyén Sarto Józsefé volt az osztály legkitünőbb bizonyítványa. A második évben Beppino már tanítványokat vállalt s mire a négy alsó gimnáziumot elvégezte, nemcsak a castelfrancói, hanem a trevisói főgimnázium tanári kara is szeretettel figyelte a pompás ifju haladását.

A papneveldébe Giacomo Monico, Venencia akkori bíboros patriarchája juttatta be Sarto Giuseppét. Nagy esemény volt nemcsak

a Sarto családban, hanem egész Riesebe, amikor egy augusztus végén Sarto Giuseppe carozzára szállt, hogy a pádui szemináriumba vonuljon.

A páduai szemináriumban.

Giuseppe, amikor a szemináriumba érkezett, tizenöt éves mult. A páduai szemináriumban töltött évei alatt érte el Giuseppet az a váratlan csapás, hogy atyja, a jó Giambattista, jobblétre szenderült. A kis riesei házból azért tovább folyt az élet, szegényesen, de Istenben vetett bizalommal. Marrheg asszony varrással keresett valamieskét kezesét Giuseppe toldotta meg azzal a kis összeggel, melyet a páduai ösztöndíjából nélkülözhetett. 1857-ben alszerpappá szentelték s egy évvel utóbb 1858. szeptember 18-án elérkezett pappá szentelésének nagy napja. A következő napon, szeptember 19-én, az egész község áhítatos részvételével mondta első miséjét Sarto Giuseppe, mindenki szeretett, tisztelt jószágos Beppinoja.

A tombolói káplán.

Farnia püspöke, aki Giuseppét pappá szentelte, Tomboloba küldte káplánnak a délczeg, karesu ifjut. A fiatal lelképásztor tele volt küzdelemre való készséggel.

Buzgósága rövid idő alatt híressé lón Tomboló határain túl is. Riesebe káplánkodása nyolczadik évében, 1866-ban nagy kitüntetés érte Tomboló népszerü káplánját. Meghívták a püspöki székhelyre, Trevisoba, hogy Páduai Szent Antal nevezetes napján a trevisói székesegyházban mondjon beszédet. A siker teljes volt és tökéletes. A következő évben a püspök kinevezte Giuseppét Salzano plébánosának.

A salzanoi plébános.

Salzano gazdag népének nem tetszett a püspök döntése. Határozott sértésnek vették, hogy oly híres és jeles plébániára, mint Salzano, egy fiatal, nekik ismeretlen káplánt küldtek plébánosnak.

Nem teltek azonban hónapok, már egész Salzano egy szívvvel-lélekkel vallotta, hogy nincs külön pap, szentebb férfi, nemesebb emberbarát, mint Sarto Giuseppe.

Salzonban már nagyobb jövedelme volt Sarto Giuseppének, de azért életmódja csak szegényes maradt. Egy inséges esztendőben elajándékozta egész magtárát. Máskor eladta kocsiját, lovát, hogy pénzt juttathasson szegény népének. Megtörtént vele hogy nem

akadt a házában ebédre való. Hugai, akik már ekkor vele laktak, kétségbeesve tördelték kezüket, de a fiatal plébános csak mosolygott:

— Isten nem hagy el bennünket!

Volt községében egy kis kórház, melyhez beteg is lett volna tömérdek, ám az épületnek nem lehetett hasznát venni, mert hiányos volt a felszerelése. Don Giuseppe csinált tehát 25.000 lira — adósságot és felszereltette a kórházat. Végre is megtudta a püspök a salzanoi kórház ügyét. Ezt már a püspök sem állhatta meg szó nélkül s kinevezte Sartót trevisói kanonoknak.

A trevisói kanonok.

Don Sarto Giuseppe a kinevezés hírére valósággal megdöbbsent. Ekkor röppentek el ajkairól azok az alázatos szavak, melyet tüneményes pályafutásán oly sokszor el kellett mondania:

— Egyszer falusi plébános vagyok. nem illet engem ekkora tisztség, méltatlan vagyok én arra!

Ám a szabadkozás hiábavaló volt. Kinevezése után don Sarto két más állást is kapott. Ő lett a püspöki iroda főnöke s a szeminárium lelki igazgatója, sőt mikor pár hónapra Trevisoban való megjelenése után szélhűdés érte a mindig buzgó, mindig munkás Zanelli püspököt, mindenért és mindenütt Sarto kanonoknak kellett helytállania. Négy éve volt már msgr. Sarto élető lelke a püspöki kuriának, amikor Zanelli püspök élete kialudt. Kanonoktársai Sartót választották vikáriussá s ezzel megadták neki a czimet is a hivatalhoz, melyet oly régóta betöltött.

Nyolcz éve volt Sarto Trevisoban. Ez a nyolcz év szakadatlan láncolata volt a munkának. A nyolcz évi munka egyetlen enyhítő mozzanata az a zarándoklat volt, melyet 1878-ban Sarto kanonok néhány trevisói pap társaságában tett. Először járt ekkor Rómában, végigjárta Olaszország déli részét s átlátogatott Kárhágóba.

A következő év újabb változást hozott életére. Kilencz évig volt káplán, kilencz évig plébános, kilencz évig kanonok. A kilenczedik kanonoki évében a pápa, XIII. Leó kinevezte mantuai püspökké.

A mantuai püspök.

A romlás szélén állt a mantuai egyházmegye, amikor annak élére Sarto József került.

Képek a háborus világból.

A viszontlátásra.

— Boesánat — siet fiatal emberünk helyre hozni hibáját — jól tetszik mondani, hogy a szegény katona. A szegény katona, ki ott hagyta kis faluját kedves költészetével, kinek talán a kaszányában is fülébe hangzanak a község templom orgonájának mélabus akkordjai és énekei, melybe ő is oly szívesen vegyíté maga énekét, ki plébánosától bucsuzva, hallva annak vallásos bucsu szavait talán mégis szeretni fogja, ha lát egy reverendás embert oldala mellett, ki nélkül ő már embereket sem tud gondolni, annál inkább a halál szemébe nézni; de egy művelt uri ember, akinek az élet körülményei meghozták a felvilágosodás napfényét — már kérem tessék megbocsátani, de nehezen hiszem, hogy a harcztéren ellágyulva, éppen arra gondoljon, mire ny-e kedves őrnagy ur — mi már régen nem gondoltunk!?

— Attól függ uram — folytatá az őrnagy, mit ért ön e gondolat tárgya alatt. Mert ha azt hiszi, hogy egy katona tisztnek elismeri azt, hogy van Isten, kihez imádkozni nem csak lehet de kell, és ha azt hiszi, hogy midőn valaki tisztí rangot kap, fel van mentve attól, a mit a czivil vallásosságnak nevez: szegény, nagyon téved és könnyelműen gondolkozik. Vilmos császár például táborból egy rendeletet adott ki, akarja uram, hogy elmondjam mit?

— Kérem — őrnagy ur, leleszek kötelezve.

— Minden reggel — így szólt a rendelet — azonnal a felkelés után a katonaság

térdeljen le. A tisztnek „le a csákót“ parancsoljanak. Reggel, este 10 perczig kellett a porosz hadseregnek imádkoznia. A tábori papok mondották előre az imádságot. Vagy még egyet uram, a mi hirtelen eszembe jut. Vilmos császár 1866-ban a sadowvai csata után a March mezején összegyűjtve seregét, első gondolata volt a tábori lelkészeknek mondania köszönetét. A hadjárat — mondotta — rövid volt és dicsőséges. Ezt mi az önök imáinak köszönhetjük. Tanítsák meg jól önök az én katonáimat arra, hogy Isten iránt hálásak legyenek! Higye meg uram, én nagyon jól ismerem katonáimat s tisztet és tudom, hogy azok tudnak imádkozni a kaszányában, — és fognak tudni majd a tábori sátorban is. Lássá, gyermekének hideg teteme, mint letört s hervadó virágszál fölött kesereg a jó anya; csak az enyhíti fájdalmát, ha gyarmekét ismét láthatni hiszi és reményli az örökkévalóságban; jó barátjától bucsuzik a jó barát örökre, — nem örökre csak a viszontlátásra egy jobb világban — és csak a haezost fosztanak meg e reménytől, a hőst, ki lelkesedéssel ontja vérét hazáért, kinek teste leroskad, de bizalommal emeli fel szemét az égbe, áldást kérve a honra, melyért áldozat lón. Bizony fiatal emberem — edzett harezos vagyok, de higye el, megcsokolám egy ütközet előtt a katona páterem kezében lévő feszületet — és azt hiszem — majd ön is megcsokolja.

Az őrnagy beszéde után mély csend lett, csak a mozdony zakatolása hellatszott s fiatal emberünk mentető köhincselése.

— Én eddig halgattam — szakítja meg a csendet a pap, mert jól esett lelkemnek,

hogy egy vitéz harezos kél annak védelmére minek igénytelen szolgálja vagyok, a vallásnak. Nagyon ritkán szoktam elmondani egyes dolgokat, — főleg ha a bizalmat érinti, de miután most felujult emlékeimet minthogy kihívták, bátorságot veszek magamnak, az urak engedelmével elmondani egy történetet.

A két utitárs feszült figyelemmel lesi a a pap szavait.

— A hadosztály főnöke egy este tábori sátrába hivatott minden szolgálattevő katonapapot. Megjelentünk; ott állottunk az őszbeborult, de ifju lelkü tábornok előtt s megvallom, kissé meghatottan. Uraim — kezdé érezen hangon a tábornok — én nagyon jól tudom, hogy önök ismerik kötelességüket. Nem is azért hívatottam önöket, hogy lelkesitem vagy bármiképen befolyásoljam tevékenységükben; de jól esik önöket látnom, önökkel beszélnem. A harcztéren nemcsak egymás vérét ontó ellenségek vannak. Vanak örökös, vigasztaló és segítő angyalok is. Az önök szelleme és a kedves irgalmas nének önfeláldozata ez édes uraim. Oh önök nagyon sokat tehetnek értünk. Az önök szavai lelkesítenek, az önök megbízhatósága enyhítik a szívek édes emlékének fájdalmait. Önök le tudnak hajolni a szegény hörgő harezoshoz s fel tudják fogni azokat a sóhajokat, mik oda szállanak... messze a szülő, barát és hitves szívéhez, a mely sóhaj nélkül talán nehezebben lehelné ki lelkét a különben elszánt katona. Mert a katona is ember, ennek is van szíve és a szív dobog, az érzelmek hatása alatt. Holnap kemény harezunk lesz.

Folytatása következik.

Sarto püspök nemes eltökéltséggel fogott munkájához. 1885. április 18-án vonult be az új püspök Mantuába.

Mantua lakosai mindig hétérszagra szóló ünnepet rendeztek a püspök bevonulásakor, hogy végén maguk csodálkoztak legjobban. Nyomban megérkezése után az új püspök pásztorlevelet intézett megyéje papságához s bejelentette, hogy de vita akar meggyőződni minderről s azért az összes paróchiákat rendre felkeresi. Ne várják azonban őt se bandériummal, se zene szóval, se az állomás, se másutt, hanem ha szereti őt a nép s jelét akarja adni hódolatának, vonuljon a templomba s ott várja míg püspöke megérkezik.

Másfél évig tartott a fásztó körut. Mihelyt visszatért székhelyére, újabb levelet intézett megyéje papjaihoz s felszólította őket, hogy a legnagyobb szorgalommal készüljenek egy zsinat tartására. 1888. szept. 10-én nagy ünnepségek keretében nyílt meg a nagyszabású tanácskozás.

Nagy eredményei voltak a zsinatnak. Az évtizedek óta bezárt templomok az egész egyházmegyében sorra nyíltak meg. A lelki tisztulás nemesítő periódusán átment papság fokozott erővel és buzgalommal szentelte magát a hivek lelki életének gondozására.

A velencei patriarcha.

Agostini Dominico, a velencei biboros patriarcha 1891. januárjának utolsó napján elhunyt s XIII. Leó pápának nagy gondot okozott a megüresedett trón betöltése. Mielőtt még a kinevezésnek a biborosgyűlésen való híradása megtörtént volna, a pápa az 1893. június 12-iki konzisztoriumon kinevezte Sarto püspököt biborossá s három nappal utóbb, június 15-én, amikor átadta neki a biboros kalapot, nyilvánosan is kinevezte patriarchává.

A kinevezés után első dolga az volt, hogy a vállára boruló bibor ragyogását elvigye a kis fehér riese meszelt bázba, ahol hatvan év előtt megszületett s ahol édesanyja büszke szerénységben töltötte életének áldozóban lévő napjait.

Velencebe elképzelhetetlenül szép fogadtatás várta.

Az új olasz éra ugyancsak szűken mérte ki a velencei patriarchák javadalmazását. Az új patriarchának annyi fölös jövedelme sem volt, hogy szakácsot tarthatott volna. De vele maradt Velencében is két hűséges testvérhuga, ők viseltek gondot a főpap asztalára. Reggelenként elmentek a piacra s mint a többi venezianak, kendővel a fejükön, kosárral a kezükben végezték szerény bevásárlásaikat. Sarto Giuseppe biboros korában is úgy élt, mintha a kis Salzano népének lelki életét igazgatta volna.

Új korszak következett ezzel Velencére. A város élére erős hitű, igaz emberek jutottak. Amint egész pályafutása folyamán, Velencében is csak egy volt a ezélya egy volt a törekvése: istápolni a szegény népet, tanácsadója lenni a tanácsalannak, védője a védtelennek. Neve egyre nőtt s egyre fokozott mértékben ébred a csodálat nemes személye iránt. XIII. Leó pápa írta hozzá egyszer egyik levelében:

— Tudom, hogy Velencében sokan imádkoznak értem. És nyugodt is vagyok. Valami különös érzésem azt sugja, hogy Szent Péter trónján kitűnő utód fog felváltani. Miért tagadnám? azt hiszem, hogy ez az utód ön lesz.

És ez a jóslat 1903. júniusában be is teljesedett, amikor Sarto József velencei patriarchát pápává választották. Sarto József sohasem számított arra, hogy ez a jóslat be is fog teljesedni. Tudvalevő dolog, hogy mikor Velencéből a pápa választásra Rómába utazott, menettérti jegyet váltott abban a nyugodt tudatban, hogy a pápa-választás után vissza fog utazni Velencébe. Mikor aztán ráesett a választás és ő lett Szent Péter utódja, a vasuti jegyet eltette emlékül s később a történelmi nevezetességivé vált jegyet a görög királynak ajánlódta.

A pápa napi elfoglaltsága.

Még a legmegátalkodottabb egyházgyűlölő sem állíthatja azt, hogy az anyaszent-egyház feje valami nagyon nyugodt, kényelmes életet él, mely csupa nyugalomból és szórakozásból áll. A világon talán kevés olyan elfoglalt ember van, mint a római pápa. Élete folytonos reprezentálás és meglehetősen kimerítő szellemi munka és ha csak egy kissé is eltér megszokott életmódjától, mindig ott van a komoly ok: olyan betegség vagy gyengeség, melynél az orvosok parancsszava akadályozza meg, napi beosztott teendőinek végzésében.

X. Pius példál az 1912. év folyamán nyilvános és magánkihallgatáson összesen 49.597 személyt fogadott és ebben a számban nincsenek benne a tömeges zárándoklatok, kik százezrével jelentek meg a Vatikán valamilyik nagyobb termében.

X. Pius az év minden napján, ha csak egészségi állapota ezt meg nem akadályozta, tanácskozást folytatott délelőtt 9 és 10 óra között a biborosállamtikkárral, aki a lefolyt 24 óra legfontosabb eseményeiről referált a Szentatyának. Minden pénteken De Lai biboros, a konzisztoriális kongregáció tikkára számol be a pápának, különösen a szükségessé vált püspöki kinevezésekről. Minden szombaton a biboros-vikárius tesz jelentést a római egyházmegye ügyeiről. Ez a kihallgatás rendszeren naplemente után van és két óra hosszat tart. Minden reggel megjelen a pápa előtt Ranuzzi di Bianachi érsek, a főkamarmester, aki megbeszéli vele az aznapi kihallgatások sorrendjét, a hivatalos funkciókat, a kamarási és egyéb udvari méltóságok kinevezéseit stb. Akárhányszor azonban hetenként többször is megjelent valamely fontos ügyben egyik-másik funkcionárius.

A pápa otthona.

A pápa a Vatikánban a harmadik emeleten lakott. Mindössze három szobát foglalt le magának. A boldog emlékü XIII. Leó korában az egyik titkos kamarás otthona volt ez a szerény lakosztály. Amint terjedelmében, azonképpen a berendezésében is végtelenül szerény és egyszerű volt a pápa lakása.

Amikor X. Pius kijelölte magának ezeket a szobákat, csupán az a követelése, volt hogy nagyon egyszerűek legyenek.

És úgy történt...

X. Pius szobája a fejedelmek szobái közt a legegyszerűbb szobák.

A magyarok és Sarto patriarcha.

A katolikus egyház elhunyt fejedelme minden alkalommal jelét adta annak, hogy igaz, őszinte magyarbarát. Lelkesen nyilvánította érzelmeit 1900-ban, amikor Desseffy Sándor esanádi püspök vezetése alatt háromszáz magyar zárándokolt el Velencébe Szent Gellért hamvaihoz. Akkor Sarto biboros patriarcha jelenlétében ünnepélyesen vitték át Szent Gellért hamvait a Merano szigeten lévő San Donato-templomból a Saneta Giorgio templomba, amelynek Szent Gellért egykor apátja volt. Ez alkalomból Szent Gellért ereklyéit a Desseffy püspök által adományozott gyönyörű kivitelű, értékes ereklyetartóba helyezték.

Az ereklyetartó ünnepies átadásánál Sarto biboros beszédet intézett a magyar zárándokokhoz és többek közt ezeket mondotta:

— Régi meleg barátság fűzte össze eddig is Velencét Magyarországgal, de meg vagyok győződve, hogy a esanádegyházmegyei zárándoklat még szorosabbra fogja fűzni Magyarországot és Velence baráti kötelekét és Szent Gellért ereklyéinek tisztelete ezentúl még sürűbben a tengeri városra fogja vonni a magyarokat, akikre a Mindenható áldását kérem.

X. Pius tiz esztendeje.

Az 1913. év augusztus hó 10-én a világ legnagyobb családjának, a Kath. Egyháznak csendes, de méltósággalteljes ünnepe volt.

E nap tiz évet jelentett, hogy a böles XIII. Leó után a pápai tiarával megkoronázták a most elhunyt pápát.

X. Piusnak tizesztendenje és a jubileumot követő rövid egy esztendő a kormányzásnak gazdag, színes képét mutatja.

Egyházzjogi reformjairól most nem írhatunk. Talán külön méltatásban is kell azokat részesíteni.

De adnunk kell egy hü, egy tömör képet arról, hogy X. Piusnak jelszava (Mindent megújítani Krisztusban) nem maradt jelszó. Az ő pápasága alatt a hitvallásnak, a megújulásnak, a belső élet átváltozásának korszaka érkezett meg.

A milyen fényt és tekintélyt kölcsönözött a böles Leó a kath. Egyháznak, a nemzetek, a hatalmas uralkodók előtt, olyan bensőséges, buzgó életet hozott az Egyház életének bensejébe, hitéletébe X. Pius.

A mit trónra lépésének legelején hirdett a világnak:

— Megújulni, bensőleg és egész lélekben, külső buzgóságban is megfrissülni Krisztusban...

Ezt a nagy átalakulást, megújulást, belső és külső buzgóságot, tevékenységet, mindig élénkítő hitéletet látja napról-napra a kath. Egyház kebelében a világ.

Azt látja, hogy mentől merészebben, mentől több oldalról támadják meg a hitet, a vallást az Egyház ellenségei: a hívők milliói annál nagyobb bizalommal, forróbban, igazán, benső hittel és lobogó lelkesedéssel karolják át a keresztet. Szervezkednek egyesületekbe és viszik ki a templomok falai közül a hitélet megkapó nyilvánulását a közéletbe. Nyíltan, bátran. Sohasem támadólag. Mindig csak védve a maguk hitét és meggyőződését.

— Ugy érezzük, hogy mintha más gondolkozásunk, érzésünk laknék most már bennünk, katolikusokban öntudatosabb, bátrabb, szókimondóbb. Mintha Krisztus Urunknak az Oltárszentségben élő teste és vére elől fátyolt vont volna el helytartójának kormányzó keze. Hogy közelebb legyen Krisztus a mi lelkünkhöz. Ott éljen szelleme a sajtóban, az egyesületekben, a zöld asztaloknál és nagy, ünnepélyes gyűléseinken.

A hitvallás nagy korszaka érkezett meg a huszadik század elejére.

S ha az emberiség csudálattal van eltelve a léghajók, repülőgépek ég felé szárnyalásában: esudakép kell megállapítani, hogy ebből az anyagi korból, az érdekek és szociális küzdelmek korából a lelkek is magasan emelkednek ég felé. És menekülnek a hithez, a vallás szárnyaihoz, hogy megújuljanak és az örök élet ígéivel táplálkozzanak.

X. Pius kormányzása nagy restaurációt hozott a hit országába.

X. Pius és a nemzetek.

A kath. Egyház az emberiségnek, tehát a nemzeteknek pápája is. Hiszen hivei vannak a világ minden táján, minden nemzet határai közt.

Részletes képet is tudnánk adni azon viszonyról, a kölcsönhatások nagy benső jelenségeiről, mikkel a most elhunyt egyházfejedelem a nemzeteket magához, az Istenhez, az Egyházhoz, az örök igazság követéséhez kapcsolni törekedett, De a mai viszonyok, a világot megdöbbentő jelenségek közt csak futó pillantást vetünk egyes népek, nemzetek életutjaira, melyen járnak, a hova kerültek.

Franciaország okozott legtöbb gondot, legmélyebb bánatot, fakasztott fájó könnyeket X. Pius lelkében, jóságos, szelid szempárjában. Az egyház leánya lett leghűtlenebb ahhoz az Anyához, melynek emlőjéből szivta dicsőségének, nagyságának minden értékét. Ezt az emlőt tépte, harapta Franciaország már régen. Istentagadó országgá lett. Az örök igazságok és elvek utjáról letévedt nemzet lett. Hányszor kérlette, hányszor akarta az egyház szárnya alá terelni azt a nemzetet, melynek népében még mindig élő hit van, de ő nem akarta. Sőt dacosan, üldözésekkel és emberi jogok tiprásával felett.

Ime, a pápa elérte, a mit bus lelke, atyai aggodalma jósolt. A francziák világvezető szellemének nagy tragédiája, történeti

bukása bekövetkezett. A keresztény erkölcsökből a laikus morálba sülyedt franczia etikettet sem bírja megőrizni. Durva barbarizmusba vedlett a kereszténység nélkül és a balkáni népek vadságában dobozódik és remeg a nagyhatalmi állásának bukásától. Minden állam talpköre az örök erkölcs. E nélkül sorsa... a pusztulás.

A büszke Angol ország is elszakadt a pápaságtól. Erre a büszke nemzetre is rásújt a Nemezis. Hova lett híres alkotmányos érzése? Hova szabadság szeretete? Világ költőjének szelleme? Az anyagi erkölcsben való elbizakodás vitte őt is a zsarnokság karjai közé. A szabad, a nagy szigetet előnti a szégyenérzet árja, a lelkiismeret furdalásának hullámai csapkodnak benső és külső életén.

Mit írjunk Oroszországról és mit a balkáni vad rációkról, a kik szégyenei a XX. századnak, akik a kereszténység lényegét elvetve külső mázzá és értéktelen hókuszpókusszá sülyesztették a kulturát teremtő keresztény igazságokat.

Az örök igazság talpatán, a krisztusi hit emléjén maradt nemzeteknek ilyen népekkel szemben kell véraldozatot hozniok és az igazság szent lobogóját kibontaniok.

Csuda-e, ha a halódó pápa utolsó napjaiban is a nemzetek, a keresztény igazság és morál alapján álló népeknek igazságát hirdette és ismerte el.

A pápa betegsége és utolsó órái.

Az utóbbi időkben a pápa betegségéről gyakran röptek hírek a világba. X. Pius pedig legyőzve minden kórelemt rendíthetetlenül dolgozott, kormányzott s fogadta a világ minden részéből érkezett zárandokokat, beszámoló főpapokat.

Most utolsó betegsége is ugyszólván néhány napig tartott s eleinte senki sem gondolt arra, hogy állapota súlyosra, s végzetesre fordulhat. Szervezete azonban gyengének bizonyult, különösen a szívműködés gyengülése oly rohamosan állott be, hogy feladták orvosai a reményt, hogy életben tarthassák.

A pápa, a mikor az utolsó-kenetet felvette, még eszméletlenül volt. Szent Atyánk tudatában volt a pillanat fontosságának és megpróbálta ajkait mozgatni és az imát utána mondani. Azután behunyta szemét és elhaló hangon mondta: Isten akarata teljesüljön, azt hiszem végem van. Mikor az orvos sós inhallációt adott, hogy próbáljon köhögni, a pápa megtört szemekkel nézett az orvosra és a mosolyának árnyalata látszott arcán, mintha azt akarta volna mondani: már felesleges. 20-án reggel 1 óra 10 perczkor az orvosok kijelentették, hogy a szent Atya utolsó perczét éli. Csernoch biboroshoz érkezett magántávirat szerint a pápa halálának pontos ideje aug. 20 éjjel egynegyed két óra.

A részvét.

A fogoly, a hadsereg nélkül való egyházfejedelmnek, halála világgyászba borította a földet.

— Ez a halál — írja egyik legtekintélyesebb lapunk — mindenkor siralmat vert volna fel az egész világon, de most megdöbbenő váratlan és megindító.

Róma mélyen gyászol. A Szent Péter terén a pápa halálának napján valamennyi üzlet zárva volt. Az üzletek ajtaján ezen szavak olvashatók:

— Világgyász miatt zárva.

Az Osservatore Romano külön kiadásban, gyászkeretben jelent meg, közli X. Pius pápa életrajzát és a következőket mondja: Az elhunyt, a ki anyagi nyájasságtól áthatva lezárta szemeit, szinte megjedta a háboru borzalmas látványától. A történelem azt fogja írni róla, hogy gondoskodásának és törekvéseinek legfőbb és állandó tárgya volt Isten dicsősége és a népek újjászületése a kereszténységben.

De nincs lap, mely a világgyásznak megilletődéssel, kiváló kegyelettel ne adna kifejezést. A magyar lapok egyetemes hangja, hogy X. Pius pápának egész egyénisége és pályafutása a béke és a szeretet ápolására mutatott. Arczifejezése és nemes vonásai jószívűséget, nyugodtságot, nemes gondolko-

dást árultak el, de határozott akaratot és oly jellemet is, mely el van tőkélve azt, a mit komoly gondolkodása és éles esze jónak és helyesnek talált, keresztülvinni.

Királyok, fejedelmek, kormányok sietnek kifejezést adni mélységes, igaz részvétüknek. Elükön állanak: Ferencz József király, a hatalmas, világhős Vilmos német császár stb. A magyar kormány a magyar nemzet gyászát már tolmácsolta.

A pápa és a furfangos olasz földmives.

A pápa — mint életrajzából olvashatjuk — nagyon népszerű plébános is volt. Ezen időben egy napon földmives ember állított be hozzá, a ki keszkenőjét szétteregtetve, egy darab kalácsot vesz elő, a mit ajándékképpen hozott a plébános urnak.

— Köszönöm édes fiam — szolt Sarto plébános. De mivel is viszonzom én a te figyelmet.

— Hát adjon cserébe a plébános ur — szoltott felnyitott szájjal a földmives — egy zsák kukoricza lisztet.

— Jól van fiam megkapod. S intett Sarto a szolgájának, hogy töltsen meg a szegény ember zsákját lisztel.

A paraszt ember csak izgett-mozgott. És látszott rajta, hogy még valamit akar.

— Mi még a kívánságod, kérdezte hát a plébános ur.

— Szeretném, mondotta az elbizakodott földmives, ha ez a szolga haza szállítaná ezt a zsák lisztet. Hiszen én is ide hozom a zsák lisztet.

De már erre a szóbeszédre Sarto plébános is felpattant és nem maradt adósa a parasztnak.

A pápa órája. Volt az elhunyt pápának egy régi egyszerű órája. Édes anyjától kapta. Talán még kispap korában. Nagy kincsese maradt az az óra még pápa korában is. Sokszor dicsekedett vele, hogy édes anyjától kapta. És elmélyedve tette hozzá.

— Sokszor néztem ennek az én kedves órámnak a mutatóját. Jól jár-e? És ez engem mindig figyelmeztet, hogy lelkem óráját... a lelkiismeretemet is megvizsgáljam, hogy jól jár-e? És tudjam, hanyat ütött az óra.

A magyar nemzet vére.

Oly kevesen vagyunk mi magyarok mondotta a legnagyobb magyar, Széchenyi, hogy még az apa gyilkosnak is meg kellene kegyelmezni.

Izzó fajszeretnek a hevült lélekből való erupeziója ez a tulásában is jelentőséggel teljes kijelentés.

Mert többen... sokkal többen vagyunk már, mint voltunk, mikor Széchenyi emígyen féltette, emígyen beczézte a magyar vért. De népek sok-sok millióinak milliárdjai közt mégis csak maroknyi a magyar nemzet. Erős, kemény maroknak maroknyi népe.

Azért drága nekünk a magyar vér. A magyar nemzet vére.

És mikor az Igazságnak, mely jogot ad élni; az emberiségnek, a nemzeteknek legdrágább kincsét: az életet, melyet soha vissza nem adhat senki; a vért, melynek omlása gondolatára is visszaborzad a lélek az igazán keresztény uralkodók — egész az élet-halál harcznak kiegyenlítő határáig kímélték: akkor a mi vérünk, a magyar nemzet vérehullásának elhatározását csakugyan a lenni vagy nem lenni irtózatoss kérdése döntötte el.

És mikor végre megkapta a nemzet lelkét az Igazságnak kérleheltsége; mikor katonáinknak azért kell harezba menniök és vérüket ontaniök, hogy mi élhessünk és az itthon maradtak vére maradjon a nemzet számára: akkor bár borzadunk a vérhullásnak még gondolatától is: a magyar nemzet élet-halál harcát meg kell vívnunk. Az élet jogáért. Az igazságért.

Mélységes bölcselés nélkül fejt meg, fenséges megnyugvással a magyar embernek egyszerű, józan értelme ezt a szédítően nagy kérdést.

Harezba indul a már éltesebb népfel-

kelő. Indulás előtt siránkoznak az asszonyok. Köztük az ő felesége is. A harezba-vérbe induló katona még egyszer kikiált az asszonyoknak:

— Nem lehet az másképp. A Jézus Krisztus sem tudta vér nélkül megcsinálni az Igazságot. Ne sirjatok-rijjatok már asszonyok!

A háborúnak is van lélektana. És nem csak a háború: az itthon maradtok lelki folyamata is indul, fejlődik — a háborus hírek, tények hatása alatt.

Eddig felemelő, izzó lelkesedéssel kezdődött. Kitoró, lecsillapíthatlan lélek emelkedéssel.

De már jönnek az elesettekről szóló hírek. Jönnek a sebesültek. Iszonyuan megrázó képek, viziók fogják próbára tenni a lelkeket.

— A vér... vér... a vér!... ez lesz a lelkek felkiáltása. A családoké. A gyermekeké. Az apáké. Az anyáké. A baráté és a jegyeseké. És minden magyar emberé.

Nemzetem légy erős!

A vér-ontása, a vérnek rettenetes gondolata, érzése és látása egész lelkünkben megráz. Szempárodából az égő fájdalom könnyeit sajtolja.

Nemzetem! A vér, mely kiomol, nem hallt jelent most. Életet. A nemzetnek, a magyar népnek életét. Ez a vér szent. Ez a vér forró. Ez a vér a vér a jövőnek csirája. Ez a vér... a nemzet martirainak vére. Hullása nyomában... új, boldogabb nemzeti élet fakad. Mert a Martir vér nyomában mindig szabadság derült.

Nemzetem! Fenséges megnyugvás a magyar nemzet vérehullásának a gyógyító írja és kiengesztelő, megértő imádsága.

Mester.

Epizódok a pápa életéből.

A vándor ebédje.

Már salzanói plébános volt Sarto Guiseppe, de azért megesett a házában, hogy nem akadt ebéd. Egy napon esengős kocsin beállt a paróchiájára valamely szomszéd községbeli pap, messziről jött jó barát. Nosza, támadt öröm, ölekezés jobbról, balról. S jó don Guiseppe mit cselekszik? Leveszi a jövevény fejéről a kalapot, elszedi kezéből a páleztát s aztán vissza nem utasítható módon meginvitálja — ebédre. A két signoria, a pápa két nővére, Anna meg Róza elsápad a félelemtől és szégyenkezéstől.

— Mi lesz most?

Ebéd nincs. Semmivel jól lakni nem lehet, az bizonyos. A szegény signorinák egyike valamely pillanatban oda settenkedik a vendég füléhez s őszinte gyónást tesz. Önmaguknak sines ebédjük. Guiseppe tegnap odadta az utolsó fél kiló húst egy beteg földmivesnek.

Egy fazék étel.

A csodás szépségű velencei patriarchai palazzónak volt lakója Sarto Guiseppe, mikor eljött hozzá egyszer egy szegény ember. Nem is jól mondjuk, mert szegény ember nem egyszer jött hozzá, hanem napjában tömérdek. De egy napon valaki épp olyankor jött hozzá, amikor a patriarchának egyetlen garasa sem volt. A szegény ember panaszkodik, hogy éheznek s vele együtt éheznek egész családja is. Hátha éheznek, enniök kell. A biboros levezeti a szerencsétlent a konyhába.

A konyhában nincs senki. A tűzhelyen lassu lánggal fordogál egy fazék étel, a patriarchának meg egész környezetének aznap ebédje. Sarto biboros leemel a fazekat s átadja az éhezőknek:

— Fogd jó ember! Siess vele a fami-liádhöz.

— Jellemzés: —

Orosz

Francia

Szerb

Angol

Montenegró

Kozák

Szent István napja

egészen más képet nyújtott Szatmáron, mint az előző évek, sőt évtizedeknek folyásában. E nap székesegyházunknak bucsu-ünnepé, melyre emberöltőkön által messze vidékekről érkeztek zászlókkal és megható ősi énekek hangoztatásával a „bucsusok“. Az utóbbi években még nagyobb lendületet vett ez a felemelő zarándoklás, hogy a Jézus Szive Templomában is megbővült a kegyelem forrása. Ung, Bereg, Máramaros, Ugocsa megyékből érkeztek zarándokok. Buzgó hivek. Vasuton, gyalogosan egyaránt.

Az idén, a mostani Szent István napján a magyar nép otthon él. A maga templomában és családi tűzhelyén imádkozik. A történeti idők óriási hullámvetései közt elzárva a világtól, a legszűkebb kis világtól, is vágyódva, „küzdve-küzd és bizva remél“. A zarándok csapatok tehát elmaradtak. A mi ünnepünk volt egészen az idén Szent István napja. Bensőséges, könyörgő és Szent István közvetítésébe kapcsolt ünnepünk. Székesegyházunk azért megtelt a szatmári és kevés vidéki hívővel. Az isteni tisztelet, leküzdve hüléssből származott gyöngéledését *megyéspüspökünk* végezte, teljes oltárszolgálatl. Míse közben, evangelium utá dr. *Bakkay Kálmán* lépett szöszökre és elmondotta mély elmélkedéssel, meglepően népiessé sűrített terlogiai tudásával, komolyságában értelmet megragadó és mégis hazafias érzelmektől hevülő, szépen felépített szent beszédét. Szent mise végén püspökünk a teljes bucsuval összekötött pápai áldást osztott ki a hiveknek.

A székesegyházi énekkar, előkelő urak és hölgyek szíves közreműködésével megismételte azt a hatalmas egyházzenei műsort, melyet felséges királyunk születése napján adott elő. Most is hasonló értékkel, nagy, lelkiismeretes készültséggel.

Régen tudjuk, hogy mennyi és mily értékes erővel, művészi rutinnal rendelkezünk mi itt Szatmáron. A közönség köréből pedig mily kedves készséggel sietnek közreműködni Isten dicsőségére és a hitbuzgalom emelésére. Miért kelljen tehát véka alá rejtteni el egy *Pataky* Lajos országos nevű zeneköltő és kiváló művésznek talentumát. (Már a most harmadikban elő adott új himnusz írója.) Miért kellene elmaradnia *Holzmann Béla*, *Sándor Venczel*, *Jakovics György*, *Sepsy Márton*, *Békevári Konrád* iskolatestvér, főnöknek, a hivatalos karnagyok és orgonista értékes közreműködésének, sőt vezetői egyéniségüknek. Miért kelljen a lelkes, az Isten dicsőségéért rajongó kedves nőknek, honleányoknak gyönyörűen megnyilatkozó kedvérzetét, ezüst esengésű hangját fájdalmasan nélkülözni. Együttvéve azon uraknak és hölgyeknek közreműködését nélkülözni, a kik egy kérés, buzditó, okosan tapintatos szóra ime ilyen fel-emelően kedves harmóniába olvadnak. Meg vagyunk győződve, hogy hasonló készséggel fogják majd emelni Irodalmi Körünk már eddig elért sikereit, főleg zenei tartamát. (Már is igyekszem ezt a nagy értéket megszerezni.)

És itt kell végre kifejezésre juttatnom azt az érzést, a mi már régebben nyomja lelkemet. Voltam ugyanis egyházmegyénk csaknem minden nagyobb városának templomi istentiszteletén. És részt vettem ezen városok társadalmi, kath. körbeli, népszövegségi előadásaiiban és ünnepeiben. Más városokéban is. Csudás dolgokat tapasztaltam. Hatalmas, szinte elragadó és lelkes énekkarokat hallgattam, műsorokat élveztem. A városok uri és női közönségének osztatlan lelkes közreműködésével. És eszembe szökött a régi Szatmár. A *Hehelein* és *Jandrics* csudás duettjeivel. A régi énekkar, a szatmári urak és hölgyek hatalmas közreműködésével. A *Müller Károly* és *Szabó István* sose feledhető bariton mélyeséges és erőben bájos hangjával. És így tovább . . . tovább. És egyszerre csak hosszú szünet. Elfeledése annak, hogy a ki énekel, kétszeresen imádkozik. Meggyengülése az érdeklődésnek. A lelkesedésnek. Annak a tiszta gyönyörnek, melyben a lelkeket részesíti — a harmóniásénekekbe öntött érzelmeknek és hitbuzgóságnak tiszta öröme. Nagy az öröm égben és itt a mi kis földün-

kön, a mi kis világunkban, hogy — mostan, ezentul már a kezdet nehézségein túl estünk. Ne engedjük a nemzeti érzéssel egyszerre fellángolt hitbuzgalmat elhamvadni. (br.)

A pápák nemzetisége. A legtöbb pápa a minthogy ez természetes is, mert a pápaválasztók többsége olasz kardinális, olasz ember volt. De került már idegen származású ember is apápai trónra. Német születésű pápák voltak: V. Gergely (996—999), aki Ottó karintiai herceg fia volt. II. Kelemen (1046—1047), aki azelőtt Bamberg püspöke. II. Viktor (1055—1057), a ki Eichsádt püspöke volt és IX. Leo (1143—1154) XIV. Kelemen pápáról is azt mesélték, hogy Leobenben született. Lande Gottfridnak hívták és fiatal korában nyomdász volt, kiderült azonban, hogy mindez nem igaz, mert XIV. Kelemen egy rimini-i kirurgus fia volt tehát olasz ember. Sohasem hívták Lange Gottfridnak. — Hollandus eredetű pápa is volt egy: IV. Adorján (1522—25), a ki Utrekhtben született. — Spanyolország két pápát adott a keresztény világnak. Spanyol születésű volt VIII. Gergely (1119—22), azelőtt Braga érseke és III. Kalixtus (1455—1458), azelőtt Valencia püspöke. — Angol ember volt III. Adorján (1154—59), görög születésű V. Sándor pápa (1409—1410), azelőtt Kandia érseke. Aránylag sok a francia származású pápa. Ilyenek voltak: II. Szilveszter (909—1003), aki auvergne-i ember volt. II. Kalixtus (1119—24), azelőtt Vienne érseke. IV. Orbán (1261—64), IV. Kelemen (1265—68), IV. Márton (1281—85), Természetesen csupa francia pápa uralkodott mikor a pápa székhelye Avignon volt. Ebben az időben pápák voltak: V. Kelemen (1305—14), azelőtt Bordeaux érseke XXII. János (1315—1334), VII. Benedek (1434—1452), VI. Innocezt (1352—62), V. Orbán (1367—70), XI. Gergely (1370—73), és VII. Kelemen (1373—94). — Portugáliai származású pápa volt XXI. János (1276—77) A többi pápa mind olasz születésű ember volt.

A 16. honvédmenetgyalozezred zászlójának ünnepélyes megáldása.

Őszbeborult emberek beszélnek, hogy Szatmár városa csak a szabadság-harcz napjaiban látott olyan megható, egységesen fontos képet, mint a milyen a 23-án, vasárnap d. e. 10 órakor élénkbe tárult.

Egy honvéd zászló megáldásának gyönyörű eseménye.

A hatalmas Deák-tér közepén bucsuzó honvédek kéklettek, mintha csak az ég mosolygása verődött volna vissza. Körös körül vette őket a város közönsége. Gyermekei, ifjai, honleányai, férfiai, asszonyai, öregje . . . az egész Szatmár.

A székesegyház oszlopcarnokában van a tábori oltár. Az apácák által feldiszitett oltár. És megérkezik az ősz főpásztor, a papsággal. Ez a csudás agg ember, a ki csaknem beteg ágyból kél fel s megfijultan, kigyenesedve lép a seregek és hadak Urának oltárához. Felhangzik a székesegyház énekkarának gyönyörű éneke, himnusa. Beledörögnélnek a szent misének egyes részeibe a ropogó diszlövések s mikor mise végén felhangzik a magyar nép imádságos himnusa ezer és ezer szempárban rezeg a lélek harmata.

És odaviszik aztán a főpásztor kezébe a zászlót, mely az ég áldására vár. Körülveszik a zászlóanyák és koszorú leányok. Neveiket nem említjük. Most minden szatmári asszony anyja volt a dicső zászlónak. És minden szatmári leány koszorú leánya a kibontott lobogónak. A kik tehát közel jutottak e zászlóhoz: azoknak keblében minden szatmári anya és leány szép lelke ragyogott és nemes szíve dobogott.

És megáldotta a főpásztor az Egyház áldásával ezt a honvédzászlót. És kezébe vette ezt a szent jelvényt a magyar püspök, a ki nagy évekkal vállain és fején a télnek tiszta fehér havával e percekben ifju lett.

Micsoda szép. Istenem, milyen történeti kép? Főpásztori ornatusban, püspöki sü-

veggel fején nem pástortbotot . . . nemzeti lobogót tart az Egyház apostola felszentelt kezeiben.

És megtörtént az áldás. És átadta az áldást könyörgő püspök vitézeinknek a zászlót. Aztán a székesegyház előcsarnokának lépcsőjén beszélni kezdett.

A beszédből szerkesztőnk — a nagy tömegben — jegyzetet készített ott a hatalmas, a hullámzó élő beszéd perceiben. Hisszük, hogy a beszéd gondolatmenetét, — sőt mondatait is — ha nem is minden egyes szó hűségével, de lehetőleg megközelítő eredetiséggel visszaadjuk.

A püspök beszéde.

Vitézek! Honvédek, Kedves Testvéreim!

Ime itt áll előttetek a megszentelt zászló!

Ezt a zászlót nektek Szatmár városának hatósága, nemes lelkű közönsége ajándékozta.

Messze tündöklék szépséges fehér színe. És reája szállott most a seregeknek, a hadak Urának megszentelő áldása, mely két ezer esztendőn át a műveltségnek is áldásos forrása. A mindenben megnyilatkozó isteni Gondviselésnek gyümölcstermő áldása. Ezt az áldást, Isten segítő malasztját látjuk e zászló eszméjében, mely zászlóra is a Mindenható áldását, segédelmét könyörögte le most öreg főpásztorotok.

Vitéz Honvédek! Testvéreim, ha reávititek szeméiteket e zászlóra . . . egyik oldalán ott láthatjátok dicsőségesen uralkodó királyunk nevének kezdő betűit. A másik oldalán pedig a szent korona képét, a magyar birodalom czimerét.

Valahányszor tehát ezt a zászlót kibontjátok, jusson eszetekbe, hogy a mi felséges királyunk és az ő nevében édes hazánk a ti vitéz karjaitokra bizza önmagát, birodalmát, a mi édes hazánk oltalmát is.

Mi fonséges eszme . . . a ti irántatok való bizalom, a bennetek való rendithetetlen hűség, a mivel reátok, a ti vitéz karjaitokra bizza 16. honvédmenet gyalozezred vitéz katonái, a mely vitéz-menetesapatnak ma van ugyszólván születés napja.

Vitéz honvédek! Ne feledkeztek meg erről a két czimerről. Jusson eszetekbe, hogy a ti királyotok, a mi édes hazánk a ti hűségtektől, vitéz karjaitoktól várja a dicsőséges győzelmet.

Ezért adja a ti öreg püspökötök kezeitekbe tehát ezt a zászlót, hogy térfias, bátor karjaitokkal megvédelmezzétek a királyt és hazát.

És tudnotok kell azt is, hogy e zászlóval kezeitekben nemcsak a királyt, a hazát és magatokat védelmeztitek, hanem családjaitokat, gyermekeiteket, házaitokat is, tűzhelyeiteket védelmeztitek. Tudnotok kell, hogy a haza védelme nem csak fonséges eszme. Valóság. Nagy, magasztos kötelesség. És egyenlő nagy, fonséges a békeségnek gondolataival és valóságával.

Ime, a ti karjaitoktól várja a békeséget is . . . azt a szent és nagy békeséget, a mivel együttjár a fejlődésnek folytatása is. Ez az áldás a ti karjaiktól is függ.

S valamikor az a nagy gondolat ragadja meg lelketeiket, hogy tinektek nemcsak az anyagban való előmenetelért, de a magyar birodalomért, lételért és fenmaradhatásáért kell küzdenetek . . . tehát a legszentebb eszméért is: emlékezzetek meg róla, hogy küzdelmetek akkor lesz eredményes . . . ha minden gondolatotoknak, minden lelkesedéseiteknek, minden bizalmatoknak Isten lesz a középpontja. Ez a mindent felfogó és átölelő hit, eszme, valóság. Az Isten szent eszméje és valósága.

Isten! E hit, ez eszme, e szó, e valóság legyen a magyar honvéd legelső és legutolsó gondolata.

Majd az Ur, ki a magagondviselő utját, az embernek sorsát a gyarló ész előtt sokszor elrejtí, kinek végzését a gyarló emberi ész meg nem érti . . . majd az Ur adja meg a választ a világosságot . . . Miért kellett elmenetek. Mindig és mindenben az Ur adja meg a világosságot, a feleletet, de erre idő kell hogy érthető és világos legyen előttünk Isten szent akarata.

Vitézek, Honvédek, Kedves Testvéreim! Minden eszme, minden gondolat ebben az egy eszmében leli meg a maga értelmét, kell hogy ebben az eszmeben öszpontosuljon. Istenben. Az ő szolgálatába, az ő valóságába kell összefutni minden anyagnak, eszmének... mert ő teremtette a mindenséget, ő adott létet anyagnak, eszmének, ő semmisítheti is meg, a mi akarata ellen való.

Azért Vitéz Honvédek, a Gondviselő Isten vigyen benneteket bár mi nehéz sorsba... majd ha reátok zudulnak a nehéz napok, szenvedések és megpróbáltatások, emeljétek fel lelketeket az egész világ gondviselő Istenéhez! Mikor lelkesedtek, mikor vitézségek és bátorságokban megittasultok... gondolatok egy másik szent eszmére: a tekintélynek, a rendnek, az engedelmességnek képviselőjére és felkent személyére, a mi öreg királyunkra. Isten és király iránt való hódolat legyen a mi ellenségünk meghódítója.

Vitézek, Honvédek, Testvéreim! Hát a ti szeretetek kié legyen?

Ha minden... a mi legdrágább és legszentebb a királyé és a mi édes hazánké: kié lehetne ez a szeretet másé: mint az övék: a hazáé... a királyé. A három szent eszme egymással élhet, egymással győzhet.

E három szent eszmét adom nektek 16-ik honvéd menetgyalogozred, nektek e zászlóban, melyet most kezemben tartottam. Vigyétek a harczokba! Bizalmam bennetek; hogy míg ez a három szent eszme, valóság él lelketekben, tettekre serkenti vitéz karjaitokat: addig ez a zászló porba nem hull. Magasan fog lobogni, állani. És csak akkor fog kezetekből kihullani... ha egyetlen honvéd sem marad...

Vitézek! Nektek győzelemmel és dicsőségesen kell haza jönnetek! Ha ketten hárman jöttök is haza... de hozzátok vissza dicsőséggel, győzelemmel ezt a szentelt zászlót. Főpásztori lelkem forró szeretetével arra kérlek benneteket: egy pillanatra se... soha... ne feledjétek... az Istent! Főpásztori szívemnek áldása szálljon reátok! A szent zászlótokra. És azokra, a kiket itthon hagytok. A meddig itt magyar ember lesz és él, a meddig itt magyar szív dobog ne féljétek, nem hagyjuk el a ti szeretteiteket! A meddig itt Istenben hívő emberek élnek... a ti árváitok nem maradhatnak gondviselő nélkül. Istennel... a ki él... istenes cselekedetet fogunk végezni. Az irtalmasság testi és lelki cselekedetei kiterjesztik karjaikat. Mert nincsen Istenben való hit... felebaráti szeretet nélkül.

Ezt hirdeti Krisztus két ezer év óta. Ez adja meg a ti hátramaradott családtagnak azt a visszatartó, vigasztaló erőt, hogy az ő omló könnyeik ne nehezítsék meg az erős karok harezait.

Isten áldása legyen keserves és kinos háborunkon és hozzon benneteket vissza... győzelmesen a gondviselő édes jó Isten.

A beszéd után.

Micsoda hatása volt ennek a beszédnek, azt leírni nem tudom. Ennek a beszédnek, a mely egyszerű és átlátszó, mint a hit szava. Igaz, egyenes, őszinte, cziczoma nélkül való, mint a magyar ember érzése. Hatalmas, mint az igazság ereje és megható, mint a bucsuzás nagy, fonséges jelenete.

A hallgatóság többször elragadtatással éljenzett és érzelmi kitöréseivel kísérte a főpásztor nagyobb, súlyosabb, mélységesen megkapó szavait. A püspök maga is el volt érkekenyülve; de érkekeny lelkének önuralma megadta neki a szó hatalmát és az érzéseknek megnyilvánulását.

A főpásztor beszéde után városunk honleányai megkoszorúzták a megáldott zászlót. Majd következett a zászlószegek beverése. Sajnáljuk, szinte fájdalmasan esik, hogy Nagy Lajos alezredes remek beszédét, a katonai szónoklat e párját ritkító típusát szónok szerint nem közölhetjük a mi lapunk korlátolt határai miatt. Úgy a beszéd drámai mozgalmassággal ömlő előadása, mint a szónok elragadóan lelkes hangja... feledhetlen lesz a katonák és a civilek előtt. △

A háboru.

Régi mondás, hogy a háboruhoz a hadseregnek pénz, pénz és harmadszor is — pénz kell.

De az is igaz, hogy a háboru sikereihez nekünk itthon maradtoknak: türelemre, türelemre és harmadszor is türelemre van szükségünk.

Erre inti, erről ad felvilágosítást a hadvezetőségnek kommunikéje, nyilatkozata, a mely nyilatkozatot a szent türelmetlenségben nyugtalankodó pesszimisták, mindig rosszat sejtők félremagyaráznak.

Hazay honvédelminiszterünk megmondja az igazat.

Erre a magyarázatra Hazay honvédelminiszterünk a helyzetre vonatkozó őszinte, nyílt kijelentést tett.

Mint nyílt szívű katona, mindig megmondom az igazat, akár mi is legyen az. Most pedig leghatározottabban jelentem ki, hogy pesszimisztikus felfogásra a legcsekélyebb ok sincs, ellenkezőleg mondhatom, hogy jól állunk Szerbiában. A lent harczoló csapataink az ellenség tulajdon daczára is hősiességgel teljesítették feladatukat: sikerült a szerbeket visszavernünk. És éppen ma kaptam a hiteles hírt, hogy csapataink a déli harczterén egy harczmínál több zászlóaljából álló seregetestet legyőztek.

A kommuniké, melyet sokan félreértettek, kizárólag annak a ténynek a hangsúlyozására és megmagyarázására szolgál, hogy a nagy és döntő események nem délen lesznek, de északon fognak lezajlani. Őszintén mondom meg, hogy milyen a helyzet, amint hogy megmondanám, ha nem így volna, mint ahogyan van. Ismétlem, az eddigi eredményekkel meg lehetünk elégedve, mert sikerült az ellenségnek óriási veszteségeket okoznunk. Szem előtt kell azonban, mint már említettem, azt tartanunk, hogy a döntő háborut ott fent fogjuk megvívni.

Budapestre napról-napra érkeznek sebesültjeink, a közönség ölelő karjai közé. Sebesült tisztjeink legendás dolgokat beszélnek. A sabáci ostrom nemcsak a magyar, de a világ hadi tetteinek egyik legtörténetibb ostroma volt. Csak egy harczra készülő jelenetet választunk ki az óráról-órara rohanó és változó események sorából.

... Éjjeli két órát mutatott a klenaki szerb torony órája, a mikor elcsigázva, fáradtan, 40 kilométert megtéve a Száva partjára értünk. Ott már újabb parancs várt: a Száva partján ránk várakozó csónakokon átkelve elsőknek Szerbia földjére lépni. A milyen elcsigázottan, fáradtan értünk a Száva partjára, oly villamosáramszerű érzés járta át egész valónkat annak az örömhírnek hallatára, hogy nekünk jutott a dicső feladat elsőnek Szerbiába átjutatni.

— Félóra sem telt bele, készen voltunk az átkelésre. A Száva mentén fejlődött sorban, négyes kolonokban álltunk föl. *Mielőtt a csónakokba léptünk, a holdvilágos, felejthetetlenül szép éjszakán tábori mise volt, melynél meghatóbb jelenetet még nem éltem végig. Azt hiszem, nem volt közöttünk egyetlen is, legyen az bármilyen vallású, a kinek szeme könnyekkel meg ne telt volna. Éjjeli tábori mise! A pap megáldott bennünket és pár percz múlva az erős, markos fiúk evezősapásai verték fel a Száva csendességét. Alig lehettünk pár evezős csapásra, golyózáport zúdítottak ránk, örök dicsőségére csapatunk rettenthetlen harczkészségének a nélkül, hogy a tüzelést a csónakokból kellőleg viszonzhattuk volna. Partot értünk. A magyarok Istene volt velünk.*

Először történik a világ históriában, hogy az első mozgósításra milliók állanak fegyverben. Modern fegyverekkel és a modern közlekedés szárnyain.

Szerbiában Szabács előtt és Szabácscon tul megindult a megnyitója annak a büntető akciónak, mely letöri Szerbiát. Fent, Galiczia határán, az ellenséges területeken ellenáthatlan erővel törnek előre hadaik; verik és tűzik a muszkát és az éjjeli harczter hosszú vonalain is végig, hol itt, hol ott mérkőznek sikeresen a mi harczosaink.

Berlin örömmámorban uszik. Diadalról diadalra rohan a világ leghatalmasabb hada. Vilmos császár diktál Belgiumnak. Ha kell, megfogja sarczolni. Ha kell romba dönti. A német hadak készítik az utat a remegő Párizs felé. Brüsszel német kézen van. A legkiválógtottabb francia hadból 10 ezerével ejtik fogságba a német hadak a francziákat. Sőt arról is száguld a hír, hogy francia tábornokok is német fogságba estek.

Hát a tengeren? Ott is megfogjuk állani a helyünket.

Toll és kard.

Háborus időben nem csak kardnak, de a tollnak is nagyon kell ügyelnie, hogy kihuzva hüvelyéből, hova vág, merre sujt. És ha akár a kard, akár a toll gikszer csinál, bizony kétszeres számításba és mérlegserpenyőbe jut.

Pázmány Péter szobrát a fővárosban leleplezték.

— 1914 augusztus 20. —

Pázmány Péternek, a biboros magyar Czi-czerónak alakja, hatalmas egyénisége nemzeti érzésünknek erősödésével egyre jobban és jobban bontakozik ki az idők mulásából.

Pázmány nyelve a magyar nemzeti nyelv ősi forrása. Ereje, örök szépsége és mindig úde zamatja.

Pázmány apostolkodása, a kath. Egyházat újjáteremtő ereje a magyar nemzet ereje és izmosodása.

A történeti érték ellen intézett ostromokból, a nemzeti tudat felébredésével mindig győzedelmesen bontakozik ki az ő nagysága.

A király maga hirdette ezt, mikor a nemzetnek ajándékozott tíz szobor közt az ő hatalmas alakjának is juttatott egyet.

E szobor felállítás, leleplezése sok nehézség után — melyekről annak idején mi is irtunk — végre megtörtént. Csendben, minden nagyobb ünnep nélkül. Hiszen a lelkek most tele vannak az új honfoglalás, illetőleg megtartás gondolataival, lelkesedésével és narczi munkájával.

Ha a jó Isten győzelemre segíti a mi dicső hadseregünket s nyugodt, jobb idők derülnek hazánkban, akkor lesz aztán Pázmány szobrának is igazi ünnepe.

Pázmánynek most már három szobra van. Az eszergomi bazilikában, a pozsonyi domban és a fővárosban. △

Megyes püspökünk gyászkeretű körlevélben adja értésére papságának és az egyházmegye híveinek a nagy csapást, amely a megpróbáltatások nehéz napjaiban atyjától fosztotta meg és árvaságra taszította az Egyházat és híveit. Plasztikusan domborítja ki X. Pius pápaságának jelentőségét, uralkodásának tizenegyévi eredményeit. Sajnáljuk, hogy éppen a körlevél kinyomatásának sürgőssége és terjedelme miatt fizikai lehetetlenség volt e számunkban közölni méltó helyen a terjedelmes körlevelet. Jövő számunk *élén* egész terjedelmében adjuk.

Emlékeztető. A székesegyházban és az egyházmegye templomaiban folyó hó 31.-én, *helfőn* (a szatmári székesegyházban reggel 9 órakor) boldogult Szent Atyánkért ünnepélyes gyázmise lesz. *Kedden* pedig, a jelzett templomokban az új pápaválasztás Isten akarata szerint való lefolyásáért lesznek ünnepélyes szent misék. Felhívjuk városunk és egyházmegyénk kath. híveit, hogy a szent misén résztvenni szíveskedjenek.

A pápát eltemették. Augusztus 23-án az előírt gyászompával temették el a „jó pápát“, a mint nevezték egész Olaszországban. A pápai alprefektus fehér fátyollal borította le az elhunyt pápa arczát. 6 óra 50 perczkor lezárták az első koporsót. Aztán a többi. A menet megindult. A koporsót kis kocsi helyezették. A bazilika őrei az oltárig vitték a koporsót a hol daruval lebocsátották a bazilika folyosójába, hol ideiglenes sírboltba helyezték. Ide, az elhunyt pápa akarata szerint.

Pápa testvérei. A pápa szeretettel gyöngöttette öreg nővéreit, a legmélyebb családi érzéseknek megnyilvánulásaival vette őket körül, ha a Vatikánba látogatásra jöttek. A haldokló pápa ágyánál voltak a jó öregek — bátyjuk utolsó lehetetlég. Most azt írják az újságok, hogy a pápa Anna nevű nővérét a csapás nagyon le-sújtotta és ágyának esett.

Mikor lesz a pápaválasztás? Félhivatalos híradás szerint már augusztus 31-én ülnek össze a pápaválasztó biborosok — a konkλάβéban, hogy megkezdjék a pápaválasztást. A választó biborosok száma 65. Az olasz kormány mindent elkövet, hogy a pápa választás nyágalmat, lehetőségét biztosítsa. Mint az „Alkotmány“ értesült, Csernoch János biboros, hercegprímás és Hornig biboros már Rómába utaztak.

Meghalt a jezsuiták generálisa. Pater Wernz Xav. Ferencz. X. Piuszal egy napon hunyta be szeméit a nagy tekintélynek örvendő férfi; 72 éves korában. Előttünk van fényképe hatalmas generalis alak. Szeméből a lélek fegyelmessége, a hitvédő hadvezérnek bátorsága, a jó atyának szelidsége sugárzik ki. Tudományos készletességét hirdeti a jogi irodalomban tekintélyes helyet elfoglaló 6 kötetes műve: „Jus decretalium“. Önálló mű. Egy fiatal jezsuita, aki személyesen is ismerte az elhunytat beszéli nekünk, hogy nekik, a bölelet hallgatóinak egy látogatás alkalmával szívükre kötötte, hogy önállóságra törekedjenek. A német munkákban pl. aránylag kevés az invenció és önállóság. Sok a jegyzet és idézet. Minket magyarokat kiválóan érintett és örvendeztetett 8 évi generalissága. Alatta vált önálló rendtartománynak a magyar provincia.

Egészen olyan idők, amilyenek a mi szabadságharcunk ideje volt. Öreg emberek, akik egykor a 48-as idők lelkesedéseit látták azt állítják, akkor sem nyilatkozott meg különben az emberek hazaszeretete mint most. Öreg földbirtokos például a minap Debreczenben lehuzta ujjáról aranygyűrűjét és e szavakkal adta a haza oltárára — Nálam ez a jegygyűrű régen kiszolgált az az ezélt, amire készült, átadom az uraknak. Talán még értékesíteni lehet az özvegyek és árvák javára. Példáját többen követték s nemsokára egész sereg jegygyűrű került le a jó családapák ujjairól. Városunkban a miről tudunk *Lénárd István* és *neje* tették jegygyűrűjüket a haza oltárára. És most már sokan.

Tábori-misék és eskütételek voltak a vidék városaiban is, mint levelezőink — elég későn — értesítenek. Így Munkácsen, Ungváron, M.-Szigeten, Nagykárolyban, Beregszászon stb. Mindenütt a szatmárihoz hasonló mozzanatokban nyilvánult meg úgy a

bucszó katonaság, mint az itthon maradt polgárság csudás lelkesedése és egységesen magasztos jeleente.

A mi zászlónk művész készítői. A vasárnap megáldott, honvédeink kezébe adott zászló elkészítésére a város nevében *Bartha Kálmán* gazdasági tanácsos szólította fel a *helybeli anyaház irgalmas nővéreit*. A szeretet háborujának ez angyali lényei örömmel, hazafias lelkesedéssel fogadták a kérelmet. A zászló nagysága a hivatalos előírás szerint és adott 4—5 cm. nagyságú mintáról készültek. Nagysága 150 cm. hosszú, 132 cm. széles. Fehér moiré alapon készülve és három oldalon nemzeti színeket övezi. Az egyik oldalán az egyesített magyar czimer a szent koronával, olajfestéssel teljesen az előírt színekben festve. A másik oldalon Ő Felségének monogramja arannyal hímezve, míg az azt diszító szent korona szintén olajfestés. Az egész zászló *Castelli M. Kornélia* irgalmas nővér vezetése alatt 3 nap és 3 éjjel készült el. Őt-hat irgalmas nővér felváltva állandóan dolgozott rajta. Ha több idejük van az egészet himezték volna. A zászló-szalagot Szatmár város asszonyai, leányai nevében a zászló koszorús leányai látták el kezük művészeti öltéseivel. Az idő rövidsége miatt csak ideiglenesen, mert ha Isten is úgy akarja, diadalmasan visszahozzák a zászlót a mi győzelmes vitézeink, állandó szalaggal cserélik ki.

Az első glóriás nevek. Néhány nap óta a népfölkelő parancsnokság kifüggeszti az elesettek és sebesültek hiteles névsorát. Ezt a veszteségi kimutatást a közönség megtekintheti. Elszorul a szívünk mikor mint valóság állanak előttünk a csaták véres nevei a harcosok sebzett tetemei s emberi mivoltunk gyöngesége megremeg a meleg vér elgondolására, de ez csak egy perczig tart. A borzadást leküzdö bennünk az a tudat, hogy e harc élet-halál harc. hogy ez a harc ezeréves multunk gyönyörű ismétlődése. És mikor ezt tudjuk, érezzük azt is, hogy a multhoz méltón kell viselkednünk. Könnyünk ne folyjon, panaszsunk ne zokogjon, hanem örüljünk, hogy méltók lehetünk őseink glóriás alakjaihoz, akik ime most életre kelnek. A további veszteségi kimutatásokat is kifüggesztik.

A háború és kispapok. A magyar kath. papnevelő intézetek elöljárói a kispapok nagyszámát hívták be a közkórházakba — betegápolási célokra. Az otthonmaradottaknak pedig táviratot küldöttek, hogy ott vegyeren részt a segítő akciók munkájában. Engedély nélkül lakóhelyükről nem távozhattak. A misemáriumnunk felső (III—IV.) éves növendékei már itt vannak a kórházban. Karjukon a Vörös Kereszt szalagja, lelkükben a hivatásos katonák tüze és munkájának érzése.

Kórház a gödöllői királyi kastélyból. A gödöllői híres Grassalkovics-kastélyt, mely királyunk kedvelt tartózkodási helye, most a király egyenes utasítására kórházzá alakítják a harcztér sebesültjei részére. A pompás parkban lábadozó beteg katonáink fognak üdülni.

Ujmise Dr. Kerner Istvánt, főgimnáziumunk egykori kitünő tanulóját f. hó 15-én szentelte pappá *Pompilj biboros-vikárius* San Pastoreban, a római magyar-német kies latinumi villájában. Dr. Kerner első sz. miséjét 16-án mondta Genazzanóban, a jótanács Anyjának kegyelemképe előtt.

A Lourdesi magyar zarándokok végre otthonukba érkeztek. A zarándokok elbeszélése szerint a lovagias, világ illemet vezető és hordozó francia nemzetről a legbrutálisabb bántalmazásoknak voltak kitéve. Még életünk is veszélyben forgott. Ötvenhat órai uton — francia földön — tudatosan, kiszámítva barbár lélekkel éhezették őket. Szemük előtt láthatták a zarándokok az ételt italt. De pézért sem adtak nekik a híres, a dicső, a nagy kulturvezetésre hívatott francziák. Megtörténhetik-e ilyen embertelenség, ilyen balkáni brutálisítás a mi elmaradt, lekiacsiyelt, a francia világműveltség mellett balkáni népek irrott, kiszindarabozott és lelketlen gunnyal lesajnált hazánkban. A magyar nép körében. Bolond jó szívűnek és vendégszeretetének melegsége ezt sohasem teheté, teheti meg a királygyilkosokkal sem. Hiszen itt az éhező foglyokat őrző kísérőket az asszonyi, a leányi szívek vesztgették volna meg és vesztgették meg; hogy

az éhező ellenségnek is ételt adjanak. A magyar, igaz nem szokott henczezni, de ha kérnek tőle . . . legyen az ellenség . . . az utolsó falatját is oda adja. Egyházmegyénkben a lourdesi zarándoklatban részt vettek *Buday Sándor*, *Hagen segédlelkész* és *Fialkovszky József* bereznai plebános. A két előbbi idejében ott hagyta a lovagias Fracziaországot. *Fialkovszky* plebános azonban végig szenvedte a francia kálváriát. Reméljük annak idején és módjával majd ezt az igazán áldozatos zarándok utját leírja.

Ujra zagnak, bugnak a mi harangjaink. Szomorú időben szomorúan zagnak ezek az érczek, a melyeknek hangjai morajló zugásai olyan édesen tudnak lelkünkhez férközni. Mikor békesség lebeg a nemzeteken, mikor munkás kezek, csöndes lelkek töltik meg az életet. De hogy hogyan szólnak, markolnak lelkünkbe, szívünkbe, mikor nagy harcokban vagyunk. Mikor a haza, a nemzet szája, ajka beszél, sir, remél, bizik, szól bennük az ő zugásiban, esdő szív, biztató csengésükben. Most két lelkünk is alig bírja el a megpróbáltatás terhet . . . nem egy. A szívnek és a hazának megpróbáltatásra adott nagy és a szívét és a hazát melyet elválasztani nem tudunk egymástól. Mért nem tudjuk elválasztani a tért és meleget? A szelidlelkű ősz pápa már ravatalán nyugszik mikor e sorokat írjuk a Szent Péter templomban. Jóságos szemei lezárva . . . szelid arca nyugodt vonásoktól szinte mosolyog. És mint a bucuzó atya mondja felénk nekünk beszélve: — Imádkozzunk a győzelemért. A kereszény ellenes hatalmakon való győzedelmeskedésért.

Egy derék orvos halála. Igaz részvétellel értesülünk, hogy dr. *Lachetta* Bruno szatmári orvos — Budapesten elhunyt. Ideálisan szépen kezdte meg a pályáját. A gondviselés testi és lelki ajándékaival halmozta el. Megnyerő külső, értékes lélekkel elvekkkel és gyakorlati életrendszerrel. Őszintén igazán, tünetés nélkül vallásos ember volt, aki hitét nyilván megvallotta az oltár lépcsőjén úgy mint az életben. És egyszerre villámként csapott reá a bomlodozó elem. Lelke elborult, teste napról napra roskadt. míg végre összeomlott. Egy szép férfiasan nemes, ideális jó lélek hagyott itt bennünket.

A katonák napjának eredménye városunkban. A katonák napja összegyűjtése 500 koronát tett ki.

Szegénynek születtem! Mint szegény ember éltém és mint szegény ember akarok meghalni . . . így szól a pápa végrendeletének egyik pontja.

A hálás katonaság. Mikor Szatmár városa úgy a maga honvédségét, mint a házi ezredét, mint az állomásán kereszttől utazó katonaságot, vagy a városban letelepedett behivotakat nemcsak kitörő lelkesedéssel, de tőle lehetőleg a legmagyarosab vendégszeretettel közreműködéssel a bucuzásnak minden gondolható megnyilvánulásaival fogadta . . . csak hazafias és legelsőbb rendű kötelességét teljesítette. Mégis jól esik és e nehéz időkben a katonaság és polgárság meleg, sőt igazi testvér érzését ápolja, erősíti az a hálás köszönet, a mivel a katonaság képviselése hálás köszönettel adózik a város közönségének. Három köszönő levél érkezett polgármesterünk kezéihez, amelyet *Boroevics Szvetozár*, kassai hadtestparancsnok, *Bartholdy István*, kassai kerületi parancsnok és *Tanárky Béla* dandárparancsnok intéztek dr. *Vajay Károly* kir. tan. polgármester útján Szatmár város közönségéhez. A köszönő levél szövegéből igazán a forró testvéri szeretet sugárzik ki.

A katona orvosok és a szerb háború. Az érkezett sebesült tisztok valamennyien kijelentették, hogy a katonaorvosok semmiben sem maradnak bátorság dolgában a csapattisztek mögött. Ők maguk mennek a tűzvonalba és szedegetik össze egészségügyi csapatokkal a sebesülteket. A szerb ellenség azonban éppenséggel nem respektálja a Vörös Kereszt jevényeit és így történt, hogy több ezredorvost megsebesítettek. Bent Szabácsban az orvosok épp úgy ki voltak téve az komitácsi golyójának mint a sorkatonák. Megtörtént az is, hogy mi-alatt a katonaorvos az utcán a sebesülteket kötözte egy elvetemült gazember ráfogta puskáját és megsebesítette, az ezredorvos azonban nem maradt adós. mert revolverével leterítette a támadót. A katonák sem győznek eleget hálálkodni a katonaorvosoknak működésükért.

Nagyszerű munkát végeztek rettentő vérességű szabácsi diadal után. Megtörtént az is, hogy az orvosok huszonnégy óra hosszat folytonosan szolgálatban voltak, amíg csak föl nem váltották őket. Soha még tisztikar és legénység nem forrott össze, mint most csapataink, melyek bátran haladnak kitűzött céljuk felé.

A Szent Benedek-rend adománya. Hajdu Tibor dr. pannonhalmi főpát 200.000 korona értékű magyar földtehermentesítési kötvényt utalt át a miniszterelnökségnek, mint a magyarországi Szent Benedek-rend adományát a háború okozta szükségletek fedezésére. Itt említjük meg, hogy *Várady* kalocsai érsek is 20 ezer koronát adományozott hasonló célra egy fővárosi bankban. Ezek csak a tudott és egyszerre adományozott összegek. Nincs terünk a többi hasonlóan felemelő tettekről beszámolni, amelyek a főpapság a lelki vigaszokkal kapcsolatosan a nemzet oltárára tesz.

Praktikus adomány. Kovács Gyula igazgató a Heti Szemle útján a hadba vonult részére 24 db. alsó fehérneműt adományozott. Példáját követésre ajánljuk.

Tisza István gróf miniszterelnök jó példával mutatja meg, hogy kell a mostani időkben a bankettek és diszbebédékkel elbánni. A miniszterelnök 2000 koronát küldött a Vörös Kereszt Egyletnek. Ez az összeg annak a diszbebédnek költsége, amelyet a miniszterelnök Ófelsége születésnapján szokott adni. A diszbebéd ezuttal elmaradt és az összeget a miniszterelnök az egylet céljaira fordítja.

Óriási az önként jelentkezők száma. Minap jelent meg csak az a felhívás, mely hadi szolgálatba hívja fel a 17 éven felül levő, de még katonai szolgálatot nem teljesített ifjúkat. A felhívásnak leirhatatlan hatása van az egész országban.

A közönség tájékoztatása céljából közlöm, hogy a hadrakelt sereghez tartozó katonai és polgári egyének részére feladott levelek a rendes forgalomban használt bármely levélborítékban is portómentesen továbbíthatnak és a borítékban bármiféle portómentességi záradék alkalmazása teljesen felesleges és szükségtelen. A m. kir. posta és távirada igazgatósága.

Kerüli, mint a macska a forró kását. Egy francia-barát lap, mely csak 50—60 nappal ennek előtte is a francia kulturáról zengedezett, most így ír: „Az elművésziesedett francia, a művészetbe és irodalomba elmerült a fantázia szépségeitől elkábult és *perverzitásaitól megromlott* francia geniusz szembe került a tudományba bemélyedt, a munkától megszaporodott . . . a kutatástól és technikailag készségeitől nagytudatúvá lett német nemzet geniuszával.” Valahogyan nem nyílt, bátor, egyenes írás ez. Valamit került benne írója . . . mint a macska a forró kását. Valamit . . . valamit, a miről Vilmos császár így emlékezett meg. „Most pedig menjünk elébb a templomba! stb.”

A szőlők állapota. Beregszászi kerület (Bereg, Ung és Szabolcsm.): Hűvösebb időjárás miatt a szőlők fejlődése lassabban halad előre. A peronoszpóra terjedése megszünt. Bereg és Ung megyében közepes, míg Szabolcs megyében közepes termés várható. Szatmári kerület (Szatmár, Szilágy és Ugocsa megye): A szőlő fejlődése igen szép. A fűrtök és bogycok fejlettek. A peronoszpóra nem terjed tovább. A termés kilátások javulnak.

Iskolai beiratások. A rk. püsp. fuiskolában a beiratások f. évi szept. 1.—5-ig lesznek. Az I. osztályba 1. 2. és 3-án kizárólag csak róm. kath. vallásúak vétetnek föl; 4. és 5-én a helyhez képest más vallásúak is. Vidéki születésűek csak anyakönyvi kivonatuk és utolsó iskolai bizonyítványuk alapján kaphatnak fölvételt.

Egy magyar főúr áldozatkészsége a sebesültekért. A Magyarországi Szövetségek Szövetségének elnöke Majláth József gróf titkos tanácsos bejelentette a kormánynak, hogy Zemplén megyében fekvő perbenyiki kastélyában és néhány tisztí melléképületeiben, valamint munkaházaiban és magánkórházaiban 165 sebesült közlegény és 60 sebesült tiszt ellátásáról gondoskodik. A nemes grófnak ez a tette újabb bizonyítéka annak, hogy azokat a humánus elveket, amelyeket évtizedek óta hirdet, ha kell valóra is váltja. Reméljük, hogy főuraink követni fogják Mailáth gróf nemes példáját.

A kormányzasi domb és a kardvágás. Sok-sok emlék fellobog most az emberek lelkében A. király születése napján hallottuk a következő érdekes és mélyesen jellemző nyilatkozatot egy ősz embertől. — Ott voltam a király koronázásakor a fővárosban: Mikor a király tüzes paripáján felrohant a koronázási dombra és onnan a vidék négy tája felé suhintott kardjával . . . csak halványan gyöngén érezem, amugy elgondolva gondoltam, hogy mit jelentene ez a suhintás. Most érzem, most tudom, hogy az a kard Szent István kardja volt az új Magyarország királyának kezében. E kard suhintott a világ négy része felé. hogy megvédi a hazát, a magyar népet. Ime bekövetkezett. A világ csaknem minden tája felől támad az ellenség. A király kihuzza a kardját, suhint és hű katonái szemükben a honfoglalás villámaival rohanak a csatába.

Értesítés. A szatmári irgalmas nővérek anyaházában fennálló tanintézetekben az oktatást 1914 október 23-án délelőtt 8 órakor kezdjük meg, ha előre nem látható fontos akadály nem fog nehézséget okozni. Ha ilyen akadály merülne fel, erről értesíteni fogjuk az érdekelteket, valamint arról is, hogy akkor mely időben kezdjük a tanítást. Az, hogy jelen tervünk szerint október 3-án indul meg az iskolai év, semmi hátrányára nem lesz a tanuló ifuságnak, mert az így előálló egy havi idővesztéséget évközi szokásos szünetidő megrövidítésével fogjuk pótolni. Az elemi isk. tanítónőképzőben szept 30-án történik a javító-, az ovónőképző-intézetben szept. 31-én történnek a javító és fölveteli vizsgálatok. A beírások mind a három képző intézetben okt. 1-én reggel 9-kor kezdődnek és 2-án délután 5-kor végződnek. A zárdai nevelő- és tanintézetek vezetősége.

A helybeli kir. kath. tanítónőképzőben a beiratások szept. 11., 12., 14-ikén lesznek. A javító vizsgálatok szept. 11. én délután. Az iskolai év megnyitás szeptember 15-én. Szatmár-Németi, 1914. augusztus 25. Perényi János igazgató.

Hogy harcolnak a szerbek? Mikor vitézeink bevették Szabácsot és bevonultak a városba, öreg szerbek, sőt fiatal tiz-tizenegyes éves gyerekek is tüzeltek ránk. A legelszántabak a komitácisk voltak, azonban golyóink hamar végeztek velük. A komitácisk megtették azt is, hogy elvágódtak a földön, mintha meghaltak volna és amikor rohamunkban elhagytuk őket, hirtelen felugrottak és hatulról intettek ellenünk puskatűzet. Ezzel a módszerrel azonban nem sokszor volt alkalmuk élni.

Kétkoronás bankjegyek. Az Osztrák és Magyar Bank tudvalevően kétkoronás papírpénz kibocsátásának segítő elő a pénzforgalom lebonyolítását. Kintinó forrásból értesülünk, hogy a kétkoronás bankjegyek pénteken, augusztus 21-én kerültek forgalomba. Már jelentettük, hogy a bankjegy valamivel nagyobb, mint a tizkoronás háromnegyedrésze, ezenkívül csak egyik

oldalán lesz nyomtatott szöveg. A közönség a jegybank pénztárnál és a fővárosi bankok pénztáránál juthat hozzá majd az új papírpénzhez.

Tüzek. A mult héten tűz volt az egyik deszkaraktárban. Vasárnap hajnalban pedig egy és két óra közt kigyulladt Néma Ferencz Kínizsi-utcza háza. A tűzhöz elsőnek a Kínizsi-utcza iskolába beszállásolt katonaság vonult ki, de víz és oltóeszközök hiányában tehetetlen volt. A tűzoltóság már akkor érkezett, mikor az egész város talpon volt. A négy főből álló tűzoltóság szintén nem tehetett egyebet, mint hogy a szomszédos épületeket igyekezett menteni. A ház porráégett. *Hát hol vagytok önkéntes tűzoltók?* Jut eszünkbe, hogy annak idején a sok vicceléssel, gunyolódással kedvét szegték a szatmári polgárságnak attól, hogy önkéntes tűzoltó testületben maradjanak és működjenek. Most bezzeg jó szolgálatot tennének a városnak. Felhívjuk polgárságunkat arra, hogy városunk védelme szent eszméjének nevében jelentkezzenek a parancsnokságnál önkénteseknek.

Se baj.

Megható eset történt a napokban a vasúti állomáson. A berobogó katonavonatokat az éljenző, éneklő, harci dalokat harsogató katonákat nézte egy élőkelő katonatiszt s egy pap. A tiszt keservesen panaszkodott, hogy képtelen volt a gyónást elvégezni s most már indulni kell.

— Se baj — mondta a pap. Jöjjön csak egy kissé a rerdőri szobába a tömegből. Elvontak s a tiszt ur rövid idő múlva hálásan szorongatta a buzgó pap kezét.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Előfizető. Ugy van. A mi lapunk nem „papi lap.” Mi nem papoknak szerkesztünk. Bevallott ker. kath. lap a mi ujságunk. Pünkum. „Ugyan kérlek — irta nem rég egy tekintélyes uri ember, vajjon a szabad gondolkodóknak nincs ujságjuk?” — **M.-Sziget.** Köszönjük a szép elismerést. 25-én írjuk. Üdvözlöt. — **Turterebes. D. Detto. Ungvár. M. B.** Az ismeretést az idők eseményei késleltetik. A muzsák hallgatnak. — **Kath. polgár.** Azt hisszük, csak az intervezió hiányán mult. Ha egy pár szót írhattunk volna, a kath. polgárok a pápa halála és temetése napján kitették volna a fekete lobogót. Mint kivilágitottuk ablakainkat — jól emlékszők róá — XII. Leonak világnapján. — **Zenekedvelő urinó.** A háromszor egymásután olfadtott magyar himnusnak szerzője Pataki Lajos. Ugy tapasztaltuk igen, hogy a zenekedvelők figyelmét is megragadta. Azt gondoljuk, a jeles zeneszerző ki fogja adni. — **Szatmár.** Csudálkozok, Mi csudálkozunk igazán az ön csodálkozásán. A „Heti Szemle szerkesztője nem fogja lapját képviselni, tehát nem vesz részt semmiféle diszbebédén, banketten, mig a jó Isten hadainkat győzedelmes és döntő diadalokra nem segíti. És nem is fog értesítést hozni az ezen idő alatt rendezett bankettekéről és diszbebédékről.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Villanyos erőre berendezett hentesáru-gyár.		Árjegyzék		Telefon 85.	
		BÖLÖNYI LÁSZLÓ		Helybelli megrendelések hazaszállítva.	
		MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMÜEK ÜZLETÉBŐL			
		SZATMÁR, Széchenyi-utca 7. szám.			
		Az árak változás esetén kötelezettség nélkül, készpénz vagy utánvétellel értendők.			
		5 kilós postarendelmény pontosan eszközöltetik.			
Marhaus.	K / f	Kolbász árak.	K / f	Füstölt áruk.	K / f
1 ko. Bólszin peccsenye . . .	1 60	1 ko. szalámi	1 92	1 ko. sonka páczolt . . .	2 80
1 „ Felsár fehérpeccsenye hátszint, rostélyos farto . .	1 52	1 „ füstölt magy. kolb.	2 20	1 ko. sonka csont nélkül	3 —
1 ko. lapocka tarja	1 44	1 ko. debreczeni páros	2 20	„ „ kifőve	6 —
Borjúhus hátulja	1 92	1 ko. „ „ „ „ „	2 —	„ „ Császár hus bőrrel	2 80
„ „ eleje	1 84	„ „ „ „ „	2 —	„ „ karaj bőr nélkül . .	2 40
Sertőshus karmónádi	1 68	„ „ „ „ „	2 —	„ „ lapocka és oldal . .	2 —
„ „ czombja	1 60	„ „ „ „ „	2 —	1 ko. páczolt nyelv . . .	2 —
1 „ bányahus	—	„ „ „ „ „	2 —	1 drb. sertés nyelv . . .	— 40
1 „ juh-hus	—	„ „ „ „ „	2 —	1 ko. tepertő	1 92
1 „ friss haj olvasztani . . .	1 76	„ „ „ „ „	2 —		
1 „ „ szalona	1 68	„ „ „ „ „	1 80	Szalónák.	
1 „ „ „ „ „	1 68	„ „ „ „ „	10 —	100 ko. fehér szalona . .	176 —
1 „ „ „ „ „	1 68	„ „ „ „ „	16 —	1 ko. paprikás stráf . . .	2 —
1 „ friss kolbász borsos fokh. czitromos	1 82	„ „ „ „ „	10 —	„ „ kolozsvári szelet . .	2 40
		„ „ „ „ „	10 —	„ „ füstölt szalona . . .	1 92

Tisztelettel: **Bölönyi László.**

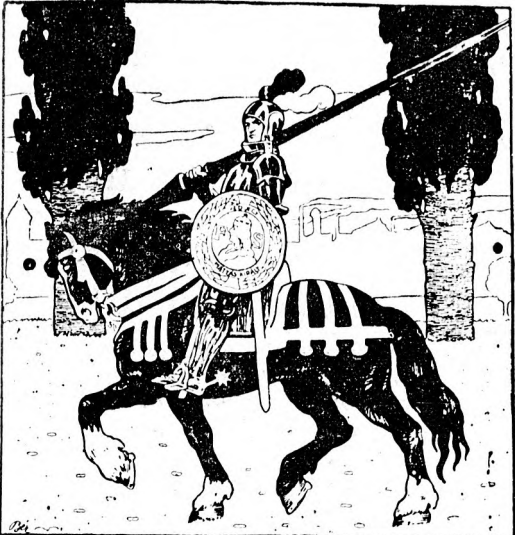
Makóczy Géza papi és polgári szabó
Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

Hóditó körutra indul az új kőbányai sörfözde:

FŐVÁROSI SÖRFÖZŐ R. T. KÖBÁNYÁN

Főraktáros:

Weinreb Márton és Fia Szatmár, Zrinyi-utca 10. Telefon 257.

1.96 korona.

Pünkösdi vásár az 1 korona 50 filléres áruházban!

1.96 korona.

Sorozatos eladásra kerülnek az alanti felsorolt cikkek

1 schiffon női ing szalag vagy himzett	1 kor. 96 fill.
1 schiffon női háló kabát	1 kor. 96 fill.
1 schiffon női nadrág fodorral	1 kor. 96 fill.
1 clott alsósoknya fekete vagy színes	1 kor. 96 fill.
3 drb schiffon fűző védő	1 kor. 96 fill.
12 drb batiszt női zsebkendő	1 kor. 96 fill.
1 drb női melles clott kötő	1 kor. 96 fill.
6 pár női vagy férfi harisnya	1 kor. 96 fill.
2 pár selyem harisnya	1 kor. 96 fill.
1 drb női blous crepon vagy clott	1 kor. 96 fill.
6 vászon pohártörő	1 kor. 96 fill.
4 pár lenn törülköző	1 kor. 96 fill.
1 figurás ágylőszőnyeg	1 kor. 96 fill.
2 pár spárga szőnyeg	1 kor. 96 fill.
4 méter angol zefir	1 kor. 96 fill.
4 méter festő vagy színes karton	1 kor. 96 fill.
3 1/2 méter crepon tango színokban	1 kor. 96 fill.
2 méter granadin, franciaia	1 kor. 96 fill.
3 méter selyem batiszt	1 kor. 96 fill.
2 méter selyem (blousra)	1 kor. 96 fill.
2 méter 120 cm. széles szövet	1 kor. 96 fill.
4 méter selyemarczfátyol	1 kor. 96 fill.
3 méter csipkeszövet	1 kor. 96 fill.
2 méter Madera	1 kor. 96 fill.
1 méter 140 cm. széles costum szövet	1 kor. 96 fill.
12 darab férfi gallér	1 kor. 96 fill.
3 darab selyem önkötő	1 kor. 96 fill.
5 darab delin kendő	1 kor. 96 fill.
1 vég 23 méter verseny vászon	8 kor. 96 fill.
1 vég 23 méter Rumburg* vászon	9 kor. 96 fill.
1 vég Sas schiffon	10 kor. 96 fill.
1 vég „Magyar király” vászon	9 kor. 96 fill.

Meg nem felelő árut becserelek, vagy a pénzt visszaadom.

Vidéki megrendelést utánvétellel eszközölök.

1.96 korona.

Mayer M. rőfös- és divataru üzletében Szatmáron, Deáktér 29.

1.96 korona.

Terge László

ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ.

!! Elvállal mindennemű !! tervezést és építést. !!

Szatmár, Teleky-u. 24.

Telefon 369. Telefon 369.

BRÓDY BÉLA

Diana Drogériája SZATMÁR.

Lévay palota.

Nagyraktár: Gyógyárak kött-szer, illatszer és fényképészeti cikkekben.

ÉRTESETÉS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a hat év óta fonálló

czipész-üzletemet

április hó 1-től Árpád-utca 24. sz. alól Bercsényi-utca 42. szám alatti sarok bolt helyiségbe helyeztem át. Műhelyemet a mai igényeknek megfelelően berendeztem, miáltal a legszebb kivitelű cipőket és csizmákat mérték szerint a legpontosabban és a legrövidebb idő alatt elkészítem. Hibás lábakra különös gondot fordítok. Kérve a nagyérdemű közönség becses pártfogását teljes tisztelettel

Tat r Miklós cipésmester Szatmár, Bercsényi-utca 42.

A Szatmármegyei Gazdasági Egyesület 1911. évi kiállításán egyes. bronzéremmel lett kitüntetve.

Braun Mór

— RÉZMŰVES ÉS VIZVEZETÉK-SZERELŐ — SZATMÁR, HID-KÖZ 1.

Készít szoba-fürdőt, vízvezetékot, szivós- és nyomó-szivattyukat. Raktáron tart pálinkafűző-, mosó- és takaréktűzhely-tűstőket, permotezőket és mindezek szerkezeteit.

A Szatmári Gazdasági Kiállításon elismerő oklevél és bronzéremmel kitüntetve.

Akkerman Mihály

ÉPÜLET- ÉS MŰBÁDOGOS SZATMÁR, HUNYADY-U. 2.

Elvállal és készít minden a szakmába vágó munkát, u. m.: új tetőfedéseket, ereszsatornákat és fedőfestéseket. Készít toronytetőket, jégszekrényeket, closet, fürdő-kádakat és fürdő-szobák berendezését pontosan és jutányos árak mellett.

Szalontay Kálmán

— KOVACS ÜZLETE — SZATMÁR, HUNYADY-U. 14.

Megrendelést elfogad kocsis és igásszeke-rekre, gazdasági eszközökre. A lóvasalást pontosan és gyorsan eszközli. — Javításokat elfogad. —

Blatniczky János

KÁLYHÁS-MESTER Szatmár, Bercsényi-u. 1. Saját ház.

Porcellán eszerépkályhák, takaréktűzhelyek raktára. Javításokat elfogad. Hartmuth-kályhák kaphatók.

Ifj. SZÁSZ JOZSEF

KÁRPITOS ÉS DISZITÓ SZATMÁR, DEÁK-TÉR, a Pannonia-szálloda mellett, (Keresztessy-ház.)

Elvállal minden e szakmába vágó kárpitos-munkát.

100.000

lábát tesz tönkére a szűk cipő. Aki ennek ellensége, önmagának meg jó barátja, az rendelni fog izlése szerint cipőt

Walek János

czipész mesternél.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Tüzifa eladás.

Kitűnő száraz bükk, tölgy, cser, tűzeldő hasábbfa és felvágott fa, ugyszintén tűzeldő szén vagononként és ölenként kapható igen olesó áron

GRÜNFELD SÁMUEL

fakereskedőnél Szatmár, Royal udvara. Telefon 278.

Dr. FODOR FOGORVOS hazaérkezett és fogorvosi rendelését megkezdte.

TAVASZI SZÉL

az arera, kézre egyaránt rossz hatást gyakorol. Arc és kéz **ápolására** használt cikkek: **puderek, kézfinomítók, szájjvizek, fogporok, elsőrendű illatosítók, továbbá manikúr- és fésű-kazetták, Kodakgépek** beszerezhetők

BARTÓK drogériában

Deák-tér. (Papolczi-ház.)

ORGONA-GYÁR

villamos gépekkel berendezve.

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomás, csőrendszer szerint (pneumatikus) tartós és nemeshangú orgonákat szállít. Orgonajavításokat és orgonahangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít. Jókarbantartást mérsékelt áron elvállal.

RIEGER OTTÓ

es. és kir. udvari szállító,
Hazánk legnagyobb orgonájának: a király orgonájának alkotója,
a Szent-Sír lovagja és a Ferencz József-rend tulajdonosa.

BUDAPEST, X., Szigligeti-utca 29. szám.

Tervezeteket, rajzokat és katalogust kívánatra díjmentesen küld. A párisi, bécsi és pécsi kiállításokon több helyről kitüntetve. Gyáram 39 évi fennállása óta 1900 orgonát szállított, közte a koronázási templom király orgonáját, mely orgonámú 80 változatú és villanyerőre van berendezve.

Kocsitulajdonosok figyelmébe:

BENYÓ ÁNDOR

kocsigyártó Szatmár-Németi, Szirmai-utca 11.

Ajánlja magát mindennemű új és újabb divatu

kocsik készítésére.

Készít ruganyos kocsikat, homokfutókat, szánkókat és gazdasági eszközöket a legjobb és legszebb kivitelben.

Raktáron tart új és javított kocsikat.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetne
Tekintettel a rossz pénzügyviszonyokra, vevőimet kedvező fizetési feltételekben részesítem.

Kocsitulajdonosok figyelmébe!

Minden

*Nagyságos
Tekintetes
Nemzetes és
Polgár asszonynak*

öröme telik a festésben, hogyha

VÁMOS ÁRON

kizárólagos festékkereskedésében

Szatmár, törvényszékkel szemben

szerzi be padló festék szükségletét

1 korona 20 fillértől feljebb.

Telefon 368. sz.

Gárdos Ferencz könyvkötő
SZATMÁR
Kazinczy-utca 4

Uj üzlet megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy **Rákóczy-u. 28.** alatt

rőfös, vászon és confekcióüzletet

nyitottam. — A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Saudek Béla utóda.

A Szatmári Bazárban

az összes játék-, díszmű-, emlék és rövid-áru cikkeket helyszíne miatt mélyen leszállított áron bocsátom a n. é. közönség rendelkezésére.

Blatniczky István

KAZINCZY-UTCZA 10.

Minden ruha új lesz tisztítás és festés által

Hájtájer Pál

ruhafestő
gőzmosó
gyárában

Szatmár.

Alapítási év
1886.

A legjobb és legolcsóbb hazai gyártmány!

K 10⁵⁰ — K 12⁵⁰ —

K 15[—]

főárban

mindennemű férfi és női valódi „Goodyear Welt” ráma-varrott czipő kapható

TURUL cipőgyár részvénytársaság a monarkia legnagyobb cipőgyára.

Fiókraktár Szatmáron: DEÁKTÉR 12. SZÁM.

130 saját fióktelep. 20.000 pár heti gyártás. 1200 munkás és alkalmazott.

a világhírű

TURUL

CIPŐK
elárúsító telepein

